

13,64; (10) 265b 17,20; (11) 531c 128; (12) 695
85f; (13) 16 192; (13a) 614 98; (14) 792; (15) 676
43; (16) 465 96; (17) 910 45; (18) 670h 12; (19)
375c 75; (20) 51; (21) 916 48; (22) 119 168f; (23)
695b 11,58,72; (24) 67b 17,42; (25) 401q 56; (26)
467d 64; (27) 260 1923,233; (28) 360d 51; (29) 18c
18; (30) 345i 9; (31) 840 50; (32) 469 58; (33) 906f
14; (34) 270e 56; (35) Digte. Første Samling
1943,31; (36) 333i 70; (37) 97 29; (38) 346c 15;
(39) 708 47; (40) 210 29; (41) 621 137; (42) 5b 27
jf.67f; (43) 195 13; (44) 379 43; (45) 531 22; (46)
5c 118; (47) 906e 35; (48) 697 63; (49) 670c 49;
(50) a 571 8; b 571f 8; (51) 711 37; (52) 537g 30;
(53) 433d 33; (54) 620b 69; (55) 368c 38; (56) 223
18f; (57) 382 41; (58) 577 80; (59) 505 60; (60)
641c 144; (61) 345g 63,90; (62) 808 15; (63) 537
26; (64) 587 81; (65) 401u 49; (66) 360c 74; (67)
708d 31; (68) 697d 53; (69) 433b 10; (70) 464b 74;
(71) 567 23; (72) 109 10; (73) 620f 87; (74) 401n
48; (75) 916f 37; (76) 55d 22; (77) 333c 27; (78)
672 19; (79) 5c 44f; (80) 69b; (81) 134 19; (82)
139g 68f sml. 81f; (83) 195 18f; (84) 223b 59; (85)
269c 60f; (86) 310f 52f; (87) 334 45f; (88) 324 54;
(89) 345c 47f; (90) 360f 59-61; (91) 408 36f; (92)
401n 57-59; (93) 455 68f; (94) 540 32; (95) 577b
28; (96) 620f 87-89; (97) 657b 46; (98) 697h
99-101; (99) 676 29; (100) 722 23f; (101) 729g 19;
(102) 744 32f; (103) 825e 8-10; (104) 851 9f.

sisk (800-1200) throsla; beslægtet med det zoologiske slægtsnavn *Turdus* (1). Indgår måske i stednavnene Trosselfald 1683 Laurbjerg s. Randers a. og Drosseltoft 1791-93 Magstrup Sønderjylland (2).

Mikkel Kådbos nattergal Ærø 1940 (3), *nattergalens horeunge* SFalster 1884 (4).

MISTELDROSSEL 1852ff (5) æder bl.a. misteltenens bær og enebær, jf. (dobbelt) *kramsfugl* 1809ff (6) lån fra oldhøjtysk *kranawitu* 'enebær'; *snarre(r)* et lydord, *simmersnarre* 1852 (7), *snarredrossel* og *stordrossel* 1875 (8), *dobbeltdrossel* SFalster 1884 (4), *snæra* Bornholm (9).

RINGDROSSEL 1764ff (10), den store plet på forbrystet danner dog ikke en ring; *ringelsort* o. 1700 (11), *ringtrost* 1763 (12), *præstefugl* 1801ff; Antholt, Mors (13) efter fuglens »halskrave«, jf. *ringkrave* 1802 (14), *skjold-*, *månedrossel* 1852ff (15).

SANGDROSSEL: *sangtrost* 1763, *katastrof* Christiansø 1763 (12), *taletrost* 1787 (16), *syngedrossel* 1796 (17), *bøgdrossel*, *grådrossel* og *kramsfugl* 1852ff (18), *drosling* Tureby (19).

VINDROSSEL o. 1700ff fra tysk, skal holde meget af druer (17), *røddrossel* 1852ff; SLangeland (20), *skåning* 1852 (21) den kommer trækkende fra bl.a. Skåne; *sakker* Sundevad o. 1900 (22) = sjæger?

Færøerne: *reyðbrystingur*.

LITTERATUR: (1) 626 70; (2) 156 4,396 og 18.1,
75; (3) 388; (4) 160 1904/30:883; (5) 451 125; (6)
439d 2,204; (7) 451 125; (8) 451b 213; (9) 785
211; (10) 659 17, 1085; 451 132; (11) 434 3,602;
(12) 693b 1,627; (13) 389 1801.4,53f; 769 12; 804
1,100; (14) 936 54; (15) 451 132; 756 6,439; 161
1064; (16) 651 136; (17) 659 27, 21; 219 8,1007;
(18) 451 128; 756 6,437; 683b 173; (19) 169

Drosselunger af Sikker Hansen i Hans Hvass: Byens Dyreliv, 1940.

Drossel, *Turdus*

VINDROSSEL, *Turdus iliacus*, vor mindste drosselart, har mørkebrun overside og røde fjer på bagkroppens sider, over øjet en lys streg. Meget sjælden ynglefugl, alm. trækgæst.

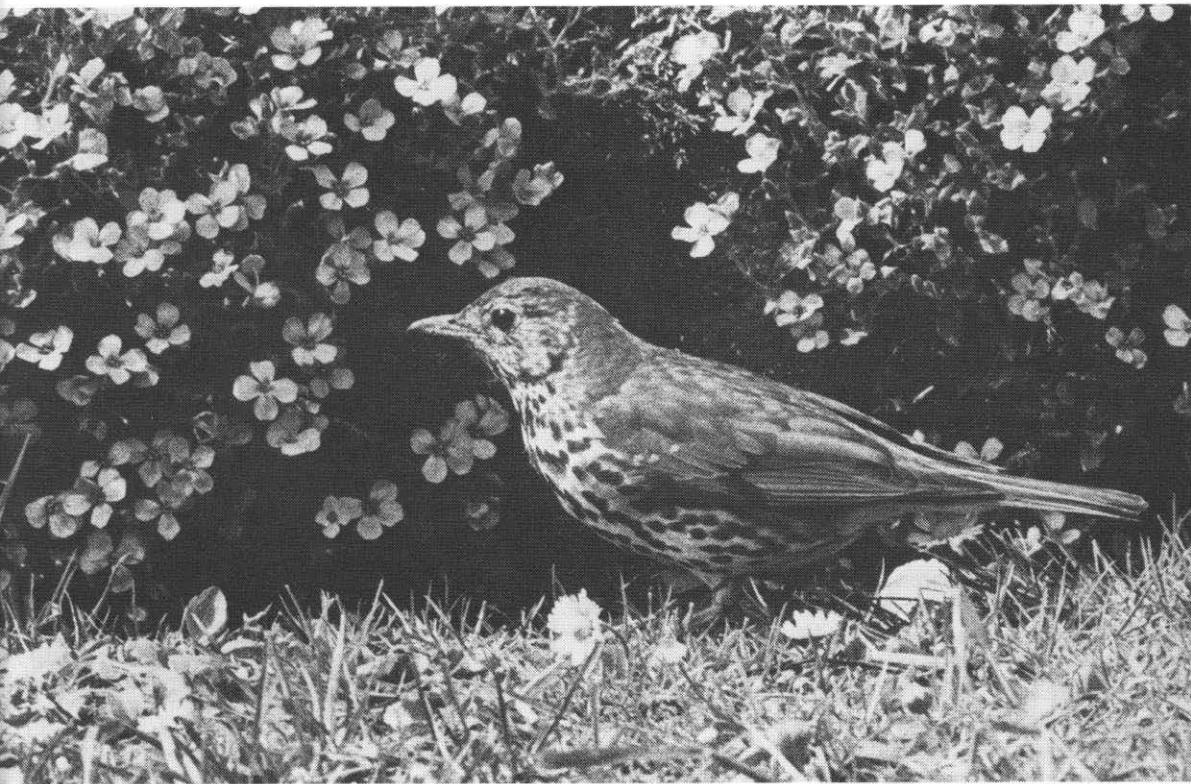
SANGDROSSEL, *Turdus philomelos*; oversiden er brun, bugen hvidlig med mørke trekantede plætter. Alm. ynglefugl i skove over hele landet.

RINGDROSSEL, *Turdus torquatus*; hannen er kulsort og hunnen brun, på brystet har begge køn en stor hvid, halvmåneformet plet. Alm. trækgæst.

MISTELDROSSEL, *Turdus viscivorus*; gråbrun over- og næsten hvid, brunplættet underside. Fåttalig ynglefugl, dog ret alm. i syd-, midt- og vestjyske nåleskove.

– Danmarks Dyreverden 8, 171-82.

Drossel, fællesgermansk, gammeldansk d.s., oldnordisk þrostr, færøisk trøstur; via tysk fra oldsak-

Sangdrossel. BIOFOTO/Ebbe Sunesen.

2,1925-29,30; (20) 451 130; 388; (21) 451 130; (22) 212c 3,142.

STEMMETYDNINGER

Så byg, så byg! (Silkeborgene, Løgstør 1881; 1); vi vil ud, vi vil ud! (2); kom ud, kom ud! eller: politi! politi! er du fri, er du fri? (3), kirurgi, kirurgi! (4); akkevit, akkevit, rigtig tit, rigtig tit! (5); den vil fortælle os og andre fugle, at den kommer fra Grønland: kryolit, kryolit! (6); om foråret: lidt og stridt, lidt og stridt! men om efteråret: har det godt nu! (7); den gør nar ad tiggeren, men vil selv have »en skilling, en skilling!«; driller pigerne med at spørge »gifte sig, gifte sig!« og opfordrer dem til at »skynde dig, skynde dig!« (8).

Vil du med til gilde? Dorothea, Dorothea! (Hesselager Fyn; 9); Filip, Filip, Filip, Filip, vil du ud, vil du ud, flyv, flyv! (10); Edith, Edith! det vil a et', det vil a et' (der svares); det vil a godt, det vil a godt! (Jylland; 8); kys mig, kys mig! gør det nu, gør det nu, det er ra-a-art, det er ra-a-art! (11); har du fået nogen kys i dag? kom hit, kom hit! hun: vil du la' væ'er, vil du la' væ'er! (12); kom hit, kom hit,

kom hit! vil du ha' et kys i da', vil du ha' et kys i da'? nej, vil du la' vær', vil du la' vær'! kom hit, kom hit, kom hit! (13).

Droslen fløjter stille
en elskovssang
så blød og lang
med sløjfer og med snille.

Jes Trost (14).

LITTERATUR: (1) 281d; (2) 683b 198; (3) 103 1953 (Halfdan Lange); (4) 103 1951; (5) 103 1951; (6) 603 32,1948,60; (7) meddelt til Hans Hvass 1952; (8) 82 78; (9) 103 1961; (10) 16b 54; (11) 243 23/7 1982; (12) 222n 119; (13) 51 10/3 1952; (14) 870 25.

Droslernes kød er velsmagende; de fanges om efteråret i doner (snarer), men holdes også som burfugle (1809; 1), de sælges hos vildhandlerne som »kramsfugle« – »man vil vel undse sig for at spise drosler« (1899; 2). Gav man den først fangne kramsfugl bort, fangede

man ikke flere (Hørsholm 1886; 3).

Droslen er lykkens og glædens fugl, thi hvor den opholder sig og bygger rede kender man ikke til savn og nød (Havetoft SSlesvig; 4).

Sidder droslen og gynger på en gren, mens den synger, kommer der snart regn (Angel; 5).

Lægges et drosselhjerte på et sovende menneskes hoved, vil det i øvne besvare alle spørgsmål (fynsk cyprianus medio 1700-t; 6).

Talemåder: han er en ren drossel = om en person, man ikke kan stille noget op med (ØJylland; 7); glo som en drosselunge = stirre forbløffet (Vejle; 8); gelænderdrossel = korsangerinde (9).

LITTERATUR: (1) 439d 207; (2) 154 372; (3) 160 1904/27: 19; (4) 160 1906/23:3335 (1933); (5) 160 1906/23:3287; (6) 255 9,1936, 45; (7) 160 1904/28:2133 (1892); (8) 212c 1,209; (9) 76c 158.

PROSA OG POESI

Gammeldansk dyrerim o. 1460 (1):

Mennesker kan jeg og husvale,
synge i bur og lære at tale,
hellere ville jeg i friheden være
end sidde bunden og få sligære;
det er mig en større nød,
at jeg alt for snart bliver død.

Der er noget vårligt fint over den lyse, slanke fugl med det store klare øje og det sky yæsen N. J. Tortzen (2). På løvklædte grene slog droslen sin muntre trille, sang i himmelske toner om sin lykkelige kærlighed og priste sin og alles fader for sin lykkelige tilværelse Theodor Barfoed 1824 (3). Allerøverst i grantoppen sidder deres konge, blæsende på sin Mozart'ske tryllefløjte melodier af en ædlere dristighed end stærrens, en friskere sødme end nattergalens Valdemar Rørdam (4). Droslernes fløjten er så sagte, så øm, blidere end alt andet i verden. Det var en sådan fuglesang munken lyttede til, så han glemte alt andet, så han blev derinde i skoven – og da han kom ud af skoven var der gået hundrede år ... Kai Hoffmann (5). Øvre i skovbrynet synger droslen, veksler lynsnart fra stille sentimentalitet til skoggerlatter og dybeste patos Inger Bentzon (6); den rimer, som den vil; den prenter stroferne i sangbunden bedst som det passer den; den har kraften, den har gejsten; den er frisk og mandig, oprindelig og ny, skiftende og dog gammel Svend Fleuron (7). Drosselkoret med fløjter, piber og slagtøj Torben Nielsen (8). Sangdroslen kan en masse melodier, lidt ensformige hver for sig, men yderst afvekslende når de kommer efter hinanden. Der er noget køligt over

Fuglekræmmer i Købmagergade tegnet af P. Klæstrup i „Det forsvundne København“, 1877.

dens foredrag – martsluft med udsigt til nattefrost Knud Hee Andersen (9).

Tyst var den hældende dags melankolske fugl – droslen, hvis fløjteløb er klare og sorgmodige som eftermiddagens sene, gyldne sol Johannes Jørgensen (10); droslens lange løb af triller fra de skumringssvøbte krat Knud Poulsen (11). Pludselig vælder klare, fulde toner ud i det kølige mørke. Sangdroslen synger natten ind. Fløjtespillet i den lyse sommernat. Vellyden risler gennem mig – jeg går over tærskelen til evigheden og er mig kun den køligt rindende, bukkarkrydrede luft og tonerne i mig bevidst Carl-Johan Frederiksen (12).

Droslen slog i skov sin klare trille, · sang om bøgens lyse, grønne blad ... sang, så det gav lyd i skovens krone: · dejlig er den danske bøgeskov! V. Esmann 1857.

Jeg lå og lytted til lyse toner · i vekselsang, · to drossel-kilder i bøgekroner, · der tav – og sprang Axel Juel (13). Hør disse sølverklare stærke toner, · der klinger ned fra skovens høje top, · så afmålt, støt, så yndefulde hop, · snart dybt, snart højt og fint, i små portioner Peter Ommerbo (14). Droslerne synger i tågegrå hegning, · regnklare bølger af toner, der rinder, · kommer og svinder Kirsten Aakjær (15).

Sommerens haver drømmer · til sangdroslens eventyrspli Carl-Johan Frederiksen (16); hun hørte i drømme · en drossels sang · slå ud som en vifte af gylden klang Hans Hartvig Seedorff (17). Droslen synger så klare sange, · synger sin renhed dybt i mit sind, · leder min sjæl i en stilhed ind Johannes Jørgensen (18).

St. St. Blicher, Droslen (19); J. Blicher-Clausen, Et fuglefrieri (20); Peter Ommerbo, Droslen (14); Fr. Schaldemose, Droslen (21), Droslerne (22).

LITTERATUR: (1) 104 32f; (2) 791 29/3 1949; (3) 37 7; (4) 753s 64; (5) 345e 66; (6) 47 32; (7) 222f 42f; (8) 628 10; (9) 16c 72; (10) 432c 49f; (11) 695b 35; (12) 244c 17f; (13) 413e 56; (14) 657b 42; (15) 938 24; (16) 244b 34; (17) 782c 14; (18) 432e 86; (19) 69b; (20) 70b 113-17; (21) 772c 1,41; (22) 772c 60f.

Sjagger, *Turdus pilaris*

Dens hoved og nakke er lysegrå, ryggen brun, vin-
ger og hale mørkebrune, den hvide bug har mørke
pletter. Alm. træk- og vintergæst, ynglefugl siden
1960.

- Danmarks Dyreverden 8, 177-79.

Sjagger 1852ff (1), skagger SSjælland 1875 (1a),
lydord efterlignende fuglens stemme, et skrattende
»sjag-sjag-sjag« eller »tschak, tschak«; kramsfugl,
ældre nydansk d.s. (se misteldrossel s. 316), navn
til forskellige *Turdus*-fugle og mest brugt i vildt-
forretninger (2); snarre(r) Jylland 1764ff (3), sim-
mer o. 1770,1804 (4), simer-gråhale Vium 1795
(4a), blåhætte 1801 (5), snaredrossel 1848-52 (6),
blånakke Falster 1884 (7), tjekker 1889 (8), saker
o. 1900 (9), sjækert ØJylland (10), sjammer-
fugl Nr. Åby VFyn (11), gråhale (12).
Grønland: orpingmiutarssuak.

LITTERATUR: (1) 451 127; (1a) 451b 216; (2)
659 11,283f; (3) 98e 65; 219 8, 1796,1001; 842 57;
(4) 165 30,1936,134 (Bornh.?); 439b 130; (4a) 68
100; (5) 389 1801.4, 54; (6) 903 6, 57; 451 127; (7)

160 1904/30:833; (8) 659 19,1; (9) 212c tb. 332;
(10) 212c 3,213 (Skanderb.); 224 1942, 137 (Tå-
ning); (11) 160 1904/4:973; (12) 287 32.

KONSUM, TALEMÅDER

Blandt fuglene holdes kramsfuglen for den lækreste spise (Peder Syv 1682; 1). 1726 blev til det kgl. køkken leveret 1.172 kramsfugle, derud over blev fanget 1.422 til salg (2). På Amager gik koner omkring og solgte dem fra fylde kurve, og i københavnsvildebutikker lå der store bundter af dem (3). Kramsfuglen har kun én tarm, der smurt ligesom gæsefedt på brød regnes for en stor delikatesse (Holstebroegnen 1880; 4).

Før donefangsten blev forbudt (1894) serveredes ofte stegte kramsfugle til pompøse middagsselskaber. Fuglen blev plukket, næb og fødder skåret af, indvoldene og den urensede mavesæk stegt sammen med fuglen. Ved bordet tog man først mavesækken ud, skar den op og skrabede den ren med en fingernegl før man spiste den. Den blev af mange anset for det mest velsmagende på fuglen. De udtømte tarme stegtes for sig og blev serveret på ristet brød (5).

Når karlene på Falster gik ud for at besøge pigerne sagde man, at de gik ud for at fange kramsfugle (6). En letfærdig kramsfugl = kvindekær mand; han er ingen kramsfugl = om en person af en vis betydning (1820; 7).

LITTERATUR: (1) 831 1,124; (2) 883b 184; (3)
165 19,1925,85; (4) 281d; (5) 256 4,1963,200; (6)
160 1904/28:831; (7) 903 3,2,301.

Sjagger. BIOFOTO/Arthur Christiansen.